Tevhîd-i Kıble etmek ne demektir?

Aysun Hanım: “Risâle-i Nur’da geçen ‘Tevhîd-i Kıble etmek’ ne demektir?”

Peygamber Efendimiz’in (asm) bıraktığı iki temel miras vardır: Bunlar, Allah’ın Kitabı Kur’ân-ı Kerim ve Sünnet-i Seniyye. Kur’ân-ı Hakîm lafız itibarîyle; Sünnet-i Seniyye ise mânâ itibarîyle vahiydir.
İslâm âlimlerinin, vahyi daha iyi anlamak ve daha derinden kavramak için yaptıkları araştırmalar, tetkikatlar, incelemeler, tedvin ve tasnif faaliyetleri, içtihatlar ve topyekûn ilmî ve tasavvufî çalışmaları ise muhtelif boyutlarıyla vahyin açılımı hüviyetindedir. Bu gün bin dört yüz sene geriden baktığımızda, asırları itibarîyle vahyin açılımı sadedinde yapılan çalışmalarda, vahyin ana çizgisinden de, tali yollarından da sapılmamış olduğunu görmek fevkalâde memnuniyet vericidir! İslâm âlimlerini minnet ve şükranla anmalıyız. Son Peygamber’in (asm) ümmetinin, yorum serbestîsine rağmen vahye bağlılık açısından diğer peygamberlerin ümmetlerine nazaran, on dört asırdan beri bu şeref ve onuru taşıdığını burada belirtmekte fayda var.

Kur’ân’ı ve sünneti rehber alan âlimler her asırda herkes için manevî ışık olmuşlar; her birisi birer hak yol ve hidayet mesleğinde yoğunlaşarak, insanlığı hak ve hidayet açısından aydınlatmışlardır. “Bizim uğrumuzda mücâhede edenlere mutlaka yollarımızı göstéririz. Ve hiç şüphe yok ki, Allah ihsan sahipleriyle beraberdir.”1 Âyet-i kerîmesi ile, “Âlimler Peygamberlerin vârisleridirler.”2 hadis-i şerifine âlimlerin mazhar oldukları düşünülürse, hakta sebatlarının sırları ve yollarının neden câzip olduğu kolayca anlaşılmış olur. Sonradan gelenlerin, öncekilerin ilim mirasını almaları ve yeni ufuklara ve inkişaflara bu mirasla açılmaları ise ilimde devamlılığın gerektirdiği bir gelenek ve gereklilik olsa gerektir.

Bedîüzzaman Hazretlerinin daha on üç on dört yaşlarında iken Erzurum Bayezıt Medresesinde Şeyh Mehmed Celâlî Hazretlerinin nezdinde, medrese usulüyle yirmi yılda ancak tahsil edilebilecek dev ciltli İslâm ilim, irfan ve kültür hazinelerinden seksen cilt kitabı üç ay zarfında hafızasına almış olması3 Kur’ân ilimlerine hakikî vâris olduğunu göstermesi açısından yeterli bir belgedir. Sonraki yıllarda Gavs-ı Azam Abdulkadir-i Geylânî ve İmam-ı Rabbânî (ra)…vs. bütün ehl-i ilmin ilim ve tefekkür birikimlerini bihakkın aldıktan sonra, tahkîk ve hakîkat ehli âlimlerin her birisinin büyük câzibe merkezi olduklarını müşâhede ediyor ve biriyle iktifâ etmiyor, hepsinin ilmine ve irfânına yönelmek istiyor.

Bedîüzzaman Hazretleri, bu esnâda bir gün İmam-ı Rabbânî’yi mütalâa ederken,

İmam-ı Rabbânî'nin Mektûbât'ında, "Tevhîd-i Kıble et!" hitabıyla karşılaşıyor. Yani İmam-ı Rabbânî Bedîüzzaman'a, "Birini üstad tut, arkasından git! Başkasıyla meşgul olma!" diyor. Saîd Nursî Hazretleri bu ilmî tavsiyeyi önemsiyor, fakat hangisinin arkasından gideceğine karar veremiyor. Kendisini dinleyelim: "Ne kadar düşündüm, bunun arkasından mı, yoksa ötekinin mi, yoksa daha ötekinin mi arkasından gideyim? Tahayyürde kaldım. Her birinde ayrı, ayrı câzibedâr hâsiyetler var; biriyle iktifâ edemiyordum."4

Her bir ehl-i ilim ve tahkîkte ayrı câzibeler keşfeden ve biriyle iktifâ etmeyerek, hepsinin de ilmine, irfânına, ezkârına ve tefekkürüne mutlak vâris olduğunu gösteren Bedîüzzaman Saîd Nursî, nihâyet Cenab-ı Hakk'ın rahmetiyle, bu muhtelif hak yol ve mesleklerin başının, bu cetvellerin kaynağının ve bu seyyârelerinin güneşinin Kur'ân-ı Hakîm olduğunu, hakîkî tevhîd-i kıblenin de Kur'ân'da olacağını, öyle ise en âlâ mürşidin de, en mukaddes üstadın da Kur'ân-ı Hakîm'den başkasının olmadığını bilmüşâhede görüyor. Artık doğrudan Kur'ân'a yapışıyor, sadece Kur'ân'a yöneliyor, Kur'ân'da tevhîd-i kıble ediyor. Bundan sonra, Kur'ân'dan inkişâf eden hayat kaynağı ve feyiz sağanağı nurlar, ehl-i îmânın muâsır yaralarına çâre olabilecek kâbiliyette gönlüne açılmaya başlıyor.

Risâle-i Nûr'un, Allah'ın izniyle Kur'ân-ı Hakîm'den alınan "feyizler" külliyâtından ibâret olduğunu beyan eden Bedîüzzaman Hazretleri, Kur'ân'dan gelen nurların yalnız aklî mes'eleler olmadığını; pek yüksek ve kıymettâr olan Allah'ın mârifeti hükmünde kalbî, rûhî, hâlî ve îmânî mes'eleler olduğunu kaydeder.5 Kur'ân'a Tevhîd-i Kıble etmenin bir meyvesi olan Risâle-i Nûr'ların akla ilim dersi verdiği gibi, kalbe îmân hâli telkin ettiğini, rûha da îman zevki tattırdığını beyan eder. Hattâ dünyevî işlerinde kerâmet sahibi bir şeyhin mürîdi nasıl ihtiyaçlarına dâir şeyhinden medet ve himmet bekliyorsa; Üstad Saîd Nursî de kendisinin, ihtiyaçlarını Kur'ân-ı Hakîm'in kerâmetli sırlarından ummadığı bir tarzda aldığını ve Risâle-i Nûr'da bunları yazdığını belirtir.

Bedîüzzaman Hazretleri, Kur'ân'a olan bu direkt bağlılığa gelişini talebelerinden Mustafa Sungur ağabeye şöyle anlatır: "Mahfuzatım olan seksen doksan cilt kitabı ezberden tekrarlardım. Bunlar Kur'ân'ın hakîkatlarına çıkmağa basamaklar oldu. Sonra Kur'ân'ın hakîkatlarına çıktım. Baktım, her bir ayetin kâinatı ihata ettiğini gördüm. Artık başka bir şeye ihtiyâcım kalmadı. Kur'ân bana kâfi geldi."6

Netice itibariyle; Risâle-i Nur'lar, İslâmın bütün ilim mirasını hıfzettikten sonra, doğrudan Kur'ân'a yönelmiş bir âlimin, bu asrın insanı için Kur'ân'dan devşirdiği bir rahmet ışığı olarak gün yüzüne çıkıyor.

Dipnotlar:

1.Ankebût Sûresi, 29/69

2.Keşf'ül-Hafâ, 2/1745

3.Tarihçe-i Hayat, s. 31;

4.Şuâlar, s. 596 Mektûbât, s. 340

5.Mektûbât, s. 340

6 .Şahiner, N., B.T.B. Saîd Nursî, s. 81